

Gelders landgoed krijgt opknapbeurt en nieuwe bebouwing

Miranda Mens
Grontmij
m.m.v. Vincent Grond

Resideren op Wientjesvoort

Na de brand van 1968 was het landhuis Wientjesvoort niet meer dan een ruïne. Architect Friso Woudstra kocht het vier jaar geleden en maakte er voor zijn gezin een droomhuis van. Na het eerherstel van het landhuis is nu het omliggende landgoed aan de beurt. Zo'n 21 hectare wordt deels heringericht én bebouwd.

Spreek in het Gelderse Vorden mensen aan over Wientjesvoort, en de verhalen barsten los. Bijvoorbeeld over Barones Gisela von Mengden-Von Heydebreck, die tot 1999 eigenaar was van het landgoed. Na de overdracht schonk ze de klok van het landhuis Wientjesvoort, dat haar toen al niet meer toebehoorde, aan de Hervormde Kerk in Vorden. De nieuwbakken eigenaar Woudstra bracht het uurwerk in 2001 terug naar de plek waar het thuishoorde: in het landhuis. Dagblad De Gelderlander schreef veelvuldig over de zogenoemde 'klokkenroof'.

De barones woonde na de brand van 1968 niet meer op Wientjesvoort. De brand was zo destructief dat het landhuis niet langer bewoonbaar was. Op de foto's die Friso Woudstra nog heeft, staat een vrijwel open dak, met zwartgeblakerde houten balken. Matrassen liggen op de grond, hier en daar staat een stoel. Overal ligt troep. Krakkers namen hun intrek in het pand. Een serieuze koper liet lang op zich wachten. "Koop je het landhuis, dan krijg je er meteen een gigantisch landgoed bij," aldus de eigenaar. Voor velen een bottleneck; voor Woudstra en zijn gezin een droom.

Als student Bouwkunde deed Friso Woudstra zijn eerste aankoop in onroerend goed. Een oud en groot pand, dat vele kamers telde. Hij verhuurde de meeste kamers aan verpleegsters om aan de hoge hypotheekkosten tegemoet te komen. Jaren later, bij de verkoop van het huis, betaalde dit gebrek aan privacy zich dubbel en dwars terug. Met de overwaarde ging het echtpaar Woudstra onder andere beleggen. Met succes. Tel daar de inkomsten uit het architectenbureau van Woudstra bij op, en het bezit van een landgoed als Wientjesvoort komt binnen handbereik.

CULTUURHISTORISCHE WAARDEN

Het landgoed Wientjesvoort ligt in het Gelderse Vorden, in de Achterhoek. Met de bijbehorende

*U bent op landgoed
Wientjesvoort.*

Eigenaar Friso Woudstra met zijn jachthond voor de achterzijde van het landhuis Wientjesvoort.

Met de komst van het gezin Woudstra heeft Wientjesvoort weer een bestemming gekregen.

Eén van de twee essen met oude houtwallen als omheining.

De oude houtwallen worden door Grontmij opgeknaapt.

Het landhuis Wientjesvoort aan de voorzijde.

essen (historische akkerbouwgebieden) en het bosgebied heeft Wientjesvoort een markante landschappelijke uitstraling. Het geheel vormt één van de landgoederen langs de Baakse Beek, de kenmerkende landschappelijke structuur waarlangs van oudsher landgoederen zijn aangelegd. Talrijke

“Schoffelen heeft hier geen zin, je moet met groter geschut komen.”

adellijke families, die vroeger hun buitenhuizen in deze regio hadden, resideren er nog steeds.

Landgoed Wientjesvoort kampt met achterstallig onderhoud aan beplantingen en cultuurhistorische elementen in het park en de omgeving. De houtopstanden, het park bij het landhuis en de houtwallen rond de twee essen moeten echt worden opgeknapt. Woudstra gaf daarom advies- en ingenieursbureau Grontmij opdracht om de recreatieve mogelijkheden van het gebied te onderzoeken.

De opbrengsten uit bijvoorbeeld de verkoop van woningen heeft hij nodig om het landgoed en de omgeving te herstellen. Ook komt Woudstra hiermee tegemoet aan de wens van de gemeente Vorden om verblijfsrecreatie te stimuleren. Hij heeft echter wel duidelijke randvoorwaarden: zo blijft het huidige woonhuis ook in de toekomst het woonhuis van de familie. Ook het omliggende park blijft exclusief toegankelijk voor het gezin. Ten noorden van het landhuis kan worden gebouwd. De landschappelijk waardevolle essen moeten behouden blijven. Op een kaart uit 1850 is te zien dat de essen toen al bestonden. Ze waren onderdeel van een meer uitgestrekte zone met essen, die de overgang vormde tussen het dal van de Baakse Beek en de hoger gelegen bosgebieden. “De essen zijn omgeven door greppels, die nu in het bos liggen,” vertelt Vincent Grond, landschapsarchitect bij Grontmij. “Deze greppels zijn restanten van houtwallen. In vroegere tijden lagen ze rond de essen en dienden ze als markering van eigendom en bescherming tegen wild. De essen zijn nu, doordat de houtwallen zijn verwoekerd, moeilijker als historische element te herkennen.” En, ten slotte als belangrijkste voorwaarde: de opbrengsten van de verkoop van de permanente- of recreatiewoningen moet hoog genoeg zijn om het park en landgoed verder te herstellen en op te waarderen.

Ook het park aan de achterzijde van het landhuis wordt opnieuw ingericht.

NATUURCAMPING

Het is niet de eerste keer dat er recreatiemogelijkheden worden gecreëerd op Wientjesvoort. Het

noordelijk gelegen bosgebied is in het verleden gebruikt als natuurcamping. "Hier gaan we niet mee door. De stacaravans die er eens stonden, ontzien het landgoed en passen niet bij het klassieke karakter," vindt de architect. De open plekken op de voormalige camping zijn deels dichtgegroeid, waardoor er een structuur is ontstaan van plekken met relatief jonge opstanden van berk, eik en den, omgeven door oud bos. Het bosgebied heeft hiermee relatief hoge natuurwaarden. "In de ligging en karakteristiek van het landgoed, essen en houtwallen en het bosgebied

is een heldere zonering aanwezig," gaat Vincent Grond verder. "Van zuid naar noord heb je allerlei gradaties van laag naar hoog, van vochtig naar droog én van intensief naar extensief. Het gebied vormt daarmee een karakteristieke dwarsdoorsnede van de overgang van het vochtige beekdal naar het droge bosgebied."

Grontmij ontwikkelde twee modellen en legde deze aan Woudstra voor. Het ene model richtte zich vooral op recreatiemogelijkheden en voorzag in de bouw van zestig recreatiewoningen. Ook voorzag het in een duidelijkere scheiding van landgoedpark en de essen en het bosgebied. Het tweede model zette juist in op landschap en cultuurhistorie en voorzag daarmee in een grotere functionele relatie tussen het landgoedpark en de essen en het bosgebied. In de twee noordelijke boszones worden landhuizen gebouwd, die als venster tussen de open gebieden geplaatst kunnen worden. De landhuizen bestaan uit drie wooneenheden. Aan dit model, met kleinschaligere bebouwing, geeft Woudstra de voorkeur. Het wachten is nu op toestemming van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland. De woonhuizen gaat Woudstra in ieder geval zelf ontwerpen. In neoklassieke stijl, "passend bij het landhuis. Er zal veel

De Wientjesvoortseweg doorkruist een deel van het landgoed Wientjesvoort.

animo voor zijn. Het is natuurlijk geweldig om buiten te wonen.”

Behalve aan de twee nieuwe landhuizen werkt

Op een kaart uit 1850 is te zien dat de essen toen al bestonden.

Woudstra momenteel hard aan de restauratie van het koetshuis, als onderkomen voor zijn architectenbureau. In het najaar vindt de feestelijke opening plaats. En ook dit pand, direct naast het landhuis van Wientjesvoort, is geheel in neoklassieke stijl opgetrokken.

JACHTPARTIJ

Bewerkelijk is het wel, zoveel grond. Maar een landhuis zónder landgoed is geamputeerd, vindt

Friso Woudstra. De architect geniet in ieder geval enorm van de 21 hectare die om zijn huis ligt. Zijn vrouw Yneke heeft groene vingers, “al is dat niet genoeg om het landgoed te onderhouden. Schoffelen heeft hier geen zin, je moet met groter geschut komen.” Het echtpaar heeft een tuinder in dienst die elke dag vijf uur aan het werk is. Daarnaast zijn er onderhoudscontracten met hoveniersbedrijven. Woudstra zelf geniet graag te paard van het landgoed. In zijn centje, of tijdens een grote jachtpartij. De laatste zondag voor de kerst trok hij met vijftig ruiters te paard door de bossen en over de wildakkers. Voor het kerstdiner hoefde Woudstra dan ook niet naar de poelier. De architect, zijn vrouw en drie kinderen aten zelfgeschoten wild, van eigen bodem.

*Voorkeursmodel
Wientjesvoort.*

*Advies- en
Ingenieursbureau
Grontmij uit De Bilt
biedt opdrachtgevers
oplossingen voor een
duurzame woon-,
werk- en leefomge-
ving. Grontmij is
onder andere betrok-
ken bij de renovatie
van historische land-
goederen en de ont-
wikkeling van nieuwe
landgoederen.*